

ส่วนที่ 3

ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน

13 ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ**13.1 งบการเงิน****13.1.1 ข้อมูลสำหรับผู้สอบบัญชีสำหรับงบการเงินของบริษัทและงบการเงินรวม**

งบการเงินปี 2557

นายโสมณ เพิ่มศิริวัฒน ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 3182 จาก บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

งบการเงินปี 2558

นางสาวพิมพ์ใจ มานิตขจรกิจ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4521 จาก บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

งบการเงินปี 2559

นางกิงกาญจน์ อัครวงษ์สุทธิ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4496 จาก บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

13.1.2 สรุปรายงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข และมีข้อสังเกตดังรายละเอียดดังนี้

ผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นสำหรับงบการเงินปี 2557 ดังนี้

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อยและเฉพาะของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีต่อไปนี้แต่อย่างใด

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อต่อไปนี้

- ก) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 33 บริษัทฯ มีคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าเรื่องค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) กับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (“ทีโอที”) โดยบริษัทฯ ได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ในอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2550 ไว้แล้วในงบการเงินจำนวน 1,973 ล้านบาท และเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 บริษัทฯ ได้แจ้งยกเลิกข้อตกลงการเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคมเดิมทั้งสองฉบับ (Access Charge) บริษัทฯ จึงได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2557 ในงบการเงิน เพราะฝ่ายบริหารเห็นว่าภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมได้สิ้นสุดลง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันทีโอทียังมิได้เข้าทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) กับบริษัทฯ นอกจากนี้ ทีโอทีได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554

และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมค่าฟองเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2554 เรียกร้องให้บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และ บริษัทฯ ร่วมกันชำระค่าเสียหายจากค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ถึงวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 (วัน ฟอง) พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ย รวมเป็นจำนวนประมาณ 113,319 ล้านบาท ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ที่โอทีได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมค่าฟองโดยแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนค่าเสียหายจนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 พร้อม ภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินประมาณ 245,638 ล้านบาท

จากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ ผู้บริหารของบริษัทฯ มีความเชื่อมั่นว่าบริษัทฯ ไม่มีภาระที่จะต้องชำระค่า เชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมที่โอทีเรียกร้อง เนื่องจากเชื่อว่าข้อตกลงเดิมนั้นไม่เป็นไปตาม หลักกฎหมายในปัจจุบัน (ประกาศของกทท.) และบริษัทฯ ได้มีหนังสือบอกเลิกข้อตกลงเดิมแล้ว

ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามกฎหมาย และคดีฟ้องร้องอยู่ภายใต้กระบวนการ พิจารณาคดีของศาล ซึ่งผลของข้อพิพาทดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการให้เป็นไปตาม กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

- ข) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 34.2 บริษัทฯ และบริษัทย่อยแห่งหนึ่งมีข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญที่ เกี่ยวข้องกับสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ของบริษัทฯ ขณะนี้ ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าว อยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาของศาลและกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ ผลของข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวยังไม่ สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมในอนาคต
- ค) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 35 เรื่องความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ ธุรกิจโทรคมนาคมที่สำคัญบางประการ

เรื่องอื่น

งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของประเทศไทย เอกสารแนบ 1 ที่อธิบายความแตกต่างที่สำคัญระหว่าง มาตรฐานการรายงานทางการเงินของประเทศไทย (TFRS) และการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IFRS) ไม่ใช่ ข้อมูลพื้นฐานที่ต้องเปิดเผยในงบการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของประเทศไทย แต่มีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อเป็นการ ให้ข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น ข้าพเจ้าได้ใช้วิธีการปฏิบัติงานที่จำกัดบางประการบนข้อมูลเหล่านั้นซึ่งประกอบด้วยการสอบถามฝ่าย บริหารเกี่ยวกับวิธีการหาค่าและการแสดงข้อมูล อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าไม่ได้ตรวจสอบข้อมูลเหล่านั้นจึงไม่สามารถเสนอรายงาน การสอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นต่อข้อมูลเหล่านั้นได้

ผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นสำหรับงบการเงินปี 2558 ดังนี้

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุด วันเดียวกันของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมู นิเคชั่น จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีต่อไปนี้แต่อย่างใด

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อต่อไปนี้

- ก) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 33 บริษัทฯ มีคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าเรื่องค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) กับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ("ทีโอที") โดยบริษัทฯ ได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ในอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2550 ไว้แล้วในงบการเงินจำนวน 1,973 ล้านบาท และเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 บริษัทฯ ได้แจ้งยกเลิกข้อตกลงการเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคมเดิมทั้งสองฉบับ (Access Charge) บริษัทฯ จึงมิได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ในงบการเงิน เพราะฝ่ายบริหารเห็นว่าภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมได้สิ้นสุดลง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันทีโอทียังมิได้เข้าทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) กับบริษัทฯ นอกจากนี้ ทีโอทีได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2554 เรียกร้องให้บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัทฯ ร่วมกันชำระค่าเสียหายจากค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ถึงวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 (วันฟ้อง) พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยรวมเป็นจำนวนประมาณ 113,319 ล้านบาท ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ทีโอทีได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องโดยแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนค่าเสียหายจนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินประมาณ 245,638 ล้านบาท
- จากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ ผู้บริหารของบริษัทฯ มีความเชื่อมั่นว่าบริษัทฯ ไม่มีภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมที่ทีโอทีเรียกร้อง เนื่องจากเชื่อว่าข้อตกลงเดิมนั้นไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายในปัจจุบัน (ประกาศของกทท.) และบริษัทฯ ได้มีหนังสือบอกเลิกข้อตกลงเดิมแล้ว
- ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามกฎหมาย และคดีฟ้องร้องอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งผลของข้อพิพาทดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในอนาคต
- ข) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 34 บริษัทฯ และบริษัทย่อยแห่งหนึ่งมีข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญกับ กสท. ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ของบริษัทฯ ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาของศาลและกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ ผลของข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมในอนาคต
- ค) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 35 บริษัทฯ มีข้อพิพาทกับ กสท. เกี่ยวกับเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคม เนื่องจากบริษัทฯ ได้ติดตั้งและเชื่อมต่อเครื่องและอุปกรณ์ย่านความถี่ 2.1 GHz ของบริษัทย่อยบนเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทาน ขณะนี้ข้อพิพาทดังกล่าวอยู่ภายใต้กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ ซึ่งผลของข้อพิพาทดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมในอนาคต
- ง) ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 36 เรื่อง ความเสี่ยงจากข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมที่สำคัญบางประการ

ผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นสำหรับการเงินปี 2559 ดังนี้

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (กลุ่มบริษัท) ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 งบกำไรขาดทุนรวม งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวม สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันและหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากกลุ่มบริษัทตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณอื่นๆ ตามที่ระบุในข้อกำหนดนั้นด้วย ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีต่อไปนี้แต่อย่างใด

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อต่อไปนี้

1. คดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญ

- ก. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 33 บริษัทฯ มีคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าเรื่องค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) กับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (“ทีโอที”) โดยบริษัทฯ ได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ในอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2550 ไว้แล้วในงบการเงินจำนวน 1,973 ล้านบาท และเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 บริษัทฯ ได้แจ้งยกเลิกข้อตกลงการเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคมเดิมทั้งสองฉบับ (Access Charge) บริษัทฯ จึงมิได้บันทึกค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2559 ในงบการเงิน เพราะฝ่ายบริหารเห็นว่าภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมได้สิ้นสุดลง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันทีโอทียังมิได้เข้าทำสัญญาเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคม (Interconnection Charge) กับบริษัทฯ นอกจากนี้ ทีโอทีได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 และคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2554 เรียกร้องให้บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) (“กสท”) และบริษัทฯ ร่วมกันชำระค่าเสียหายจากค่าเชื่อมโยงโครงข่ายโทรคมนาคม (Access Charge) ถึงวันที่ 9 พฤษภาคม 2554 (วันฟ้อง) พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยรวมเป็นจำนวนประมาณ 113,319 ล้านบาท ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2557 ทีโอทีได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องโดยแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนค่าเสียหายจนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มและดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินประมาณ 245,638 ล้านบาท จากความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯ ผู้บริหารของบริษัทฯ มีความเชื่อมั่นว่าบริษัทฯ ไม่มีภาระที่จะต้องชำระค่าเชื่อมโยงโครงข่าย

(Access Charge) ตามข้อตกลงเดิมที่ทีโอทีเรียกร้อง เนื่องจากเชื่อว่าข้อตกลงเดิมดังกล่าวไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายในปัจจุบัน (ประกาศของกทท.) และบริษัทฯ ได้มีหนังสือบอกเลิกข้อตกลงเดิมแล้ว ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ระหว่างการดำเนินการตามกฎหมาย และคดีฟ้องร้องอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งผลของข้อพิพาทดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

ข. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 34 บริษัทฯ และบริษัทย่อยแห่งหนึ่งมีข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญกับ กสท. ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ตอบแทนตามสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ของบริษัทฯ ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาของศาลและกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ ผลของข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

ค. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 35 บริษัทฯ มีข้อพิพาทกับ กสท. เกี่ยวกับเครื่องและอุปกรณ์โทรคมนาคม เนื่องจากบริษัทฯ ได้ติดตั้งและเชื่อมต่อเครื่องและอุปกรณ์ย่านความถี่ 2.1 GHz ของบริษัทย่อยบนเครื่องและอุปกรณ์ตามสัญญาสัมปทาน ขณะนี้ข้อพิพาทดังกล่าวอยู่ภายใต้กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ ซึ่งผลของข้อพิพาทดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

2. ความเสี่ยงจากข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมที่สำคัญบางประการ

ก. ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 36 เรื่อง ความเสี่ยงจากข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมที่สำคัญบางประการ บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าวซึ่งรวมถึงสัญญาสัมปทานกับ กสท. ในการดำเนินงานให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์ในย่านความถี่ 800 MHz และ 1800 MHz จะสิ้นสุดในวันที่ 15 กันยายน 2561 และใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากลย่าน 2.1 GHz ของบริษัทย่อยจะสิ้นสุดในวันที่ 6 ธันวาคม 2570 ดังนั้น กระบวนการในการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ให้มีเพียงพอและมีต้นทุนการได้มาที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการประกอบกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อบริษัทและบริษัทย่อยในการดำเนินธุรกิจในการโทรคมนาคม

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่างๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้าในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินโดยรวมและการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ทั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของ *ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน* ในรายงานของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้ด้วย การปฏิบัติงานของข้าพเจ้าได้รวมวิธีการตรวจสอบที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ผลของวิธีการตรวจสอบของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมวิธีการตรวจสอบสำหรับเรื่องเหล่านี้ด้วย ได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้าต่อการงบการเงินโดยรวม

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ พร้อมวิธีการตรวจสอบสำหรับแต่ละเรื่องมีดังต่อไปนี้

หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญ

ตามที่กล่าวในวรรคข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น เกี่ยวกับคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญและตาม ที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 33 ข้อ 34 และ ข้อ 35 บริษัทฯ และบริษัทย่อยแห่งหนึ่งมีคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญดังกล่าว ขณะนี้ข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวอยู่ในระหว่างการดำเนินการตามกฎหมาย และคดีฟ้องร้องอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งผลของข้อพิพาททางการค้าและคดีฟ้องร้องดังกล่าวยังไม่สามารถระบุได้และขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมในอนาคต ซึ่งรวมถึงความไม่แน่นอนเกี่ยวกับระยะเวลา และจำนวนเงินอันอาจเกิดจากผลของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้า ฝ่ายบริหารจึงจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมากในการพิจารณาซึ่งรวมถึงการพิจารณาข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าเพื่อใช้ในการประมาณการหนี้สินจากความเสียหายเนื่องจากความไม่แน่นอนและความซับซ้อนของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าดังกล่าว จึงได้กำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

ข้าพเจ้าได้สอบถามฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยเกี่ยวกับกระบวนการรวบรวม ติดตาม และประเมินผลข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องต่างๆที่สำคัญของบริษัทฯ และบริษัทย่อย และประเมินการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารในการประเมินผลของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าดังกล่าวโดยทำการตรวจสอบซึ่งรวมถึงวิธีการต่อไปนี้

- ก) สอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยเกี่ยวกับคดีความและข้อพิพาทที่สำคัญดังกล่าว
- ข) สอบทานหนังสือยืนยันคดีความและข้อพิพาทจากทนายความภายนอกบริษัทฯ และบริษัทย่อยและประเมินผลของหนังสือยืนยันดังกล่าว สอบถามรายละเอียดความคืบหน้าของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าทั้งหมดจากฝ่ายกฎหมายและฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อย ตลอดจนวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการประเมินและพิจารณาประมาณการหนี้สินจากคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้า รวมถึงสอบทานรายงานความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายภายนอกของบริษัทฯ และบริษัทย่อยซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาของฝ่ายบริหาร
- ค) ประเมินการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคดีฟ้องร้องและข้อพิพาททางการค้าที่สำคัญในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม

การประเมินการด้อยค่าของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอดัตตบัญญัติและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการให้บริการโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 13 และ 14 การประเมินการด้อยค่าของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอดัตตบัญญัติและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการให้บริการโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์ของบริษัทฯ และบริษัทย่อยจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจที่สำคัญของฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ผลการดำเนินงานในอนาคต การประเมินแผนงานในอนาคตในการจัดการและการใช้งานสินทรัพย์ดังกล่าว การดูแลรักษาและการลงทุนในอนาคต และการกำหนดอัตราคิดลดและสมมติฐานที่สำคัญ ดังนั้นจึงมีความไม่แน่นอน ของประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตซึ่งใช้ในการประเมินการด้อยค่าของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอดัตตบัญญัติและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการให้บริการโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์

ข้าพเจ้าได้ประเมินการพิจารณาการด้อยค่าของสิทธิการใช้อุปกรณ์รอดัตตบัญญัติและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการให้บริการโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์ของฝ่ายบริหาร โดยประเมินการกำหนดหน่วยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดเงินสดและแบบจำลองทางการเงินที่ฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยเลือกใช้โดยการทำความเข้าใจกระบวนการพิจารณาของฝ่ายบริหารว่าสอดคล้องตามลักษณะการให้ประโยชน์และคาดการณ์การให้ประโยชน์ในอนาคตของสินทรัพย์หรือไม่ ข้าพเจ้าได้ทำความเข้าใจและประเมินในเรื่องดังต่อไปนี้

- ก) สมมติฐานที่ใช้ในการจัดทำแผนและคาดการณ์กระแสเงินสดในอนาคตของบริษัทฯ และบริษัทย่อย โดย การทำความเข้าใจกระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตดังกล่าว เปรียบเทียบสมมติฐานดังกล่าวกับแหล่งข้อมูลภายนอกที่มีและข้อมูลภายในที่บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีสอบทานประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตดังกล่าวกับข้อมูลการประมาณการที่ได้รับการอนุมัติจากฝ่ายบริหารและแผนงานธุรกิจของบริษัทฯ และบริษัทย่อย และพิจารณาความแม่นยำของประมาณการกระแสเงินสดในอดีตกับผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง
- ข) อัตราคิดลด โดยเปรียบเทียบต้นทุนถ่วงเฉลี่ยของเงินทุนของบริษัทฯ และเปรียบเทียบกับต้นทุนถ่วงเฉลี่ยของเงินทุนของบริษัทอื่นในอุตสาหกรรม
- ค) สมมติฐานและวิธีการที่ฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยใช้ในการคำนวณหามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์
- นอกจากนี้ ข้าพเจ้าได้ประเมินการเปิดเผยข้อมูลของผู้บริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยเกี่ยวกับการประเมินการด้อยค่าของสิทธิการใช้อุปกรณ์โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานสนับสนุนการให้บริการโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์

การรับรู้รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

ตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 4.1 นโยบายการบัญชีของการรับรู้รายได้ บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีโครงสร้างการกำหนดราคาและเงื่อนไขการเรียกเก็บค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้บริการ และมีจำนวนรายการการให้บริการที่มีนัยสำคัญ สถานการณ์การแข่งขันในอุตสาหกรรมโทรคมนาคมไร้สายที่มากขึ้น ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงพิจารณาเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในเรื่องมูลค่าและเวลาในการรับรู้รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

ข้าพเจ้าได้ทำการตรวจสอบซึ่งรวมถึงการประเมินนโยบายการบัญชีของบริษัทฯ และบริษัทย่อยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ การประเมินความมีประสิทธิภาพของการควบคุมทั่วไปของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมและการประเมินความมีประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในของบริษัทฯ และบริษัทย่อยที่เกี่ยวข้องกับวงจรรายได้ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และเวลาที่เหมาะสมของการบันทึกรายได้ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ สุ่มตรวจสอบเอกสารประกอบรายการรายได้ที่เกิดขึ้นในระหว่างปีและช่วงใกล้เคียงปี วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลบัญชีรายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบแยกย่อย และตรวจสอบรายการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีรายได้จากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่บันทึกผ่านสมุดรายวันทั่วไป

13.1.3 ตารางสรุปงบการเงินรวม

งบแสดงฐานะการเงิน

	2557		2558		2559	
	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%
สินทรัพย์						
สินทรัพย์หมุนเวียน						
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	5,823.20	5.5	10,120.53	9.1	18,293.45	15.9
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	10,453.38	9.8	9,722.02	8.8	8,973.45	7.8
สินค้าคงเหลือ	3,891.16	3.7	2,825.77	2.5	2,063.29	1.8
ต้นทุนของรายได้รับล่วงหน้าค่าบริการโทรศัพท์หรือตัดจ่าย	116.65	0.1	101.13	0.1	102.07	0.1
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	3,429.99	3.2	3,504.03	3.2	2,469.30	2.1
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	23,714.37	22.3	26,273.48	23.7	31,901.56	27.7
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน						
เงินฝากธนาคารที่มีภาระค้ำประกัน	0.20	0.0	0.20	0.0	0.20	0.0
เงินลงทุนในบริษัทร่วม	289.06	0.3	282.77	0.3	287.83	0.2
เงินลงทุนทั่วไป	20.32	0.0	22.27	0.0	17.08	0.0
ลูกหนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	0.43	0.0	0.43	0.0	0.20	0.0
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	22,736.50	21.4	28,494.70	25.7	37,623.23	32.6
สิทธิการใช้อุปกรณ์รูดบัตรเครดิต	42,263.98	39.7	38,056.75	34.3	28,489.40	24.7
ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ฯ	11,616.07	10.9	10,719.02	9.7	9,818.79	8.5
เครื่องมือและอุปกรณ์สัมปทานระหว่างติดตั้ง	1,353.30	1.3	2,163.06	1.9	678.27	0.6
เงินมัดจำและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อการจัดซื้อและติดตั้งอุปกรณ์ดำเนินงาน	1,158.59	1.1	473.84	0.4	368.79	0.3
สินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	1,622.97	1.5	1,500.46	1.4	1,189.93	1.0
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	906.31	0.9	1,088.79	1.0	2,050.37	1.8
ค่าความนิยม	19.17	0.0	19.17	0.0	0.00	0.0
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	724.82	0.7	1,949.24	1.8	2,943.07	2.6
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	82,711.73	77.7	84,770.72	76.4	83,467.16	72.3
สินทรัพย์รวม	106,426.10	100	111,044.21	100	115,368.72	100

**มีการจัดประเภทรายการใหม่ของปี 2558

	2557		2558		2559	
	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%
หนี้สิน						
หนี้สินหมุนเวียน						
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากสถาบันการเงิน	1,500.00	1.4	0.00	0.0	0.00	0.0
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	31,300.68	29.4	29,867.88	26.9	32,919.65	28.5
เงินกู้ยืมระยะสั้นจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน	0.00	0.0	0.00	0.0	165.00	0.1
ส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	4,164.40	3.9	10,000.00	9.0	0.00	0.0
ส่วนของหุ้นกู้ที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	0.00	0.0	5,000.00	4.5	0.00	0.0
รายได้รับล่วงหน้าค่าบริการโทรศัพท์	3,264.21	3.1	3,108.99	2.8	3,561.74	3.1
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย	211.10	0.2	884.84	0.8	575.08	0.5
ต้นทุนการได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ค้างจ่าย	3,238.86	3.0	0.00	0.0	0.00	0.0
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	1,223.47	1.1	1,060.18	1.0	1,000.54	0.9
รวมหนี้สินหมุนเวียน	44,902.72	42.2	49,921.89	45.0	38,222.01	33.1
หนี้สินไม่หมุนเวียน						
เงินกู้ยืมระยะยาว - สุทธิจากส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	23,000.00	21.6	18,000.00	16.2	29,000.00	25.1
หุ้นกู้ - สุทธิจากส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	5,000.00	4.7	15,000.00	13.5	20,000.00	17.3
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน	380.08	0.4	452.42	0.4	438.38	0.4
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	544.88	0.5	446.32	0.4	563.14	0.5
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	28,924.95	27.2	33,898.74	30.5	50,001.52	43.3
รวมหนี้สิน	73,827.67	69.4	83,820.63	75.5	88,223.53	76.5
ส่วนของผู้ถือหุ้น						
ทุนออกจำหน่ายและชำระเต็มมูลค่าแล้ว	4,735.62	4.4	4,735.62	4.3	4,735.62	4.1
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ	8,116.35	7.6	8,116.35	7.3	8,116.35	7.0
กำไรสะสม						
จัดสรรแล้ว - สรรองตามกฎหมาย	474.42	0.4	474.42	0.4	474.42	0.4
ยังไม่ได้จัดสรร (ขาดทุนสะสม)	1,630.64	1.5	(3,739.23)	(3.4)	(3,816.23)	(3.3)
องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น	17,634.29	16.6	17,634.29	15.9	17,634.29	15.3
ส่วนของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมของบริษัทย่อย	7.11	0.0	2.13	0.0	0.74	0.0
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	32,598.43	30.6	27,223.58	24.5	27,145.19	23.5
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	106,426.10	100	111,044.21	100	115,368.72	100

**มีการจัดประเภทรายการใหม่ของปี 2558

งบกำไรขาดทุน

	2557		2558		2559	
	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%	ล้านบาท	%
รายได้จากการขายและการให้บริการ						
รายได้จากการให้บริการโทรศัพท์	75,011.68	82.9	71,858.44	81.9	69,252.45	84.0
รายได้จากการขายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	15,142.77	16.7	15,411.05	17.6	12,180.74	14.8
รายได้จากการดำเนินงานอื่น	338.14	0.4	483.26	0.6	1,044.41	1.3
รวมรายได้จากการขายและการให้บริการ	90,492.59	100	87,752.76	100	82,477.61	100
ต้นทุนขายและการให้บริการ						
ต้นทุนการให้บริการโทรศัพท์	(45,334.47)	(50.1)	(44,691.54)	(50.9)	(46,159.69)	(56.0)
ต้นทุนขายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	(16,052.32)	(17.7)	(17,371.92)	(19.8)	(14,686.12)	(17.8)
รวมต้นทุนขายและการให้บริการ	(61,386.79)	(67.8)	(62,063.45)	(70.7)	(60,845.81)	(73.8)
กำไรขั้นต้น	29,105.80	32.2	25,689.30	29.3	21,631.80	26.2
ดอกเบี้ยรับ	161.61	0.2	136.07	0.2	170.34	0.2
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน	(6.56)	(0.0)	(294.87)	(0.3)	83.84	0.1
รายได้อื่น	208.28	0.2	161.03	0.2	58.30	0.1
กำไรก่อนค่าใช้จ่าย	29,469.12	32.6	25,691.53	29.3	21,944.27	26.6
ค่าใช้จ่ายในการขายและการให้บริการ	(6,246.04)	(6.9)	(6,904.58)	(7.9)	(7,191.92)	(8.7)
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	(8,617.53)	(9.5)	(9,961.59)	(11.4)	(10,604.17)	(12.9)
รวมค่าใช้จ่าย	(14,863.57)	(16.4)	(16,866.17)	(19.2)	(17,796.10)	(21.6)
กำไรก่อนส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม						
ค่าใช้จ่ายทางการเงินและค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	14,605.55	16.1	8,825.36	10.1	4,148.18	5.0
ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม	5.95	0.0	3.71	0.0	10.06	0.0
กำไรก่อนค่าใช้จ่ายทางการเงินและค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	14,611.50	16.1	8,829.07	10.1	4,158.23	5.0
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	(1,336.87)	(1.5)	(1,384.31)	(1.6)	(1,566.65)	(1.9)
กำไรก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	13,274.63	14.7	7,444.76	8.5	2,591.58	3.1
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	(2,550.74)	(2.8)	(1,556.61)	(1.8)	(505.72)	(0.6)
กำไรสำหรับปี	10,723.89	11.9	5,888.14	6.7	2,085.86	2.5
การแบ่งปันกำไรขาดทุน						
ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นบริษัทใหญ่	10,728.75	11.9	5,893.11	6.7	2,085.83	2.5
ส่วนที่เป็นของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมของบริษัทย่อย	(4.85)	(0.0)	(4.97)	(0.0)	0.03	0.0
กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน (บาท)	4.53		2.49		0.88	

**มีการจัดประเภทรายการใหม่ของปี 2558

งบกระแสเงินสด

	2557 (ล้านบาท)	2558 (ล้านบาท)	2559 (ล้านบาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน			
กำไรก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้	13,274.63	7,444.76	2,591.58
รายการปรับกระทบยอดกำไรก่อนค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้เป็นเงินสดรับ (จ่าย) จากกิจกรรมดำเนินงาน:			
ส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม	(5.95)	(3.71)	(10.06)
เงินปันผลรับจากเงินลงทุนทั่วไป	(10.30)	(40.33)	(0.38)
ค่าเผื่อผลขาดทุนจากสินค้าล้าสมัย (โอนกลับ)	2.19	112.17	(140.70)
ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น (โอนกลับ)	(200.37)	272.04	110.67
ค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุนอื่น	-	-	14.82
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	16,624.02	18,795.81	23,201.54
ตัดจำหน่ายสินทรัพย์ถาวร	3.26	128.37	119.87
ตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น	0.63	0.88	103.22
ตัดจำหน่ายค่าความนิยม	-	-	19.17
ขาดทุน (กำไร) จากการจำหน่ายอุปกรณ์	(198.79)	(9.35)	52.54
ประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน	6.56	-	-
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน	42.89	51.09	59.46
ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	1,314.90	1,362.09	1,502.19
กำไรจากการดำเนินงานก่อนการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน	30,853.67	28,113.84	27,623.93
สินทรัพย์ดำเนินงานลดลง (เพิ่มขึ้น)			
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	97.91	454.84	637.90
สินค้าคงเหลือ	(2,210.01)	953.21	903.18
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(126.51)	1.35	1,033.78
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	(37.74)	(201.18)	(83.75)
หนี้สินดำเนินงานเพิ่มขึ้น (ลดลง)			
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	4,213.16	(722.85)	91.76
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	307.62	(397.31)	393.12
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	(94.38)	(101.60)	106.05
เงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	33,003.71	28,100.31	30,705.98
จ่ายดอกเบี้ย	(1,122.01)	(1,211.60)	(1,308.73)
จ่ายภาษีเงินได้	(3,546.34)	(2,205.01)	(2,938.25)
รับคืนภาษีเงินได้	-	92.16	166.86
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	28,335.36	24,775.84	26,625.87

**มีการจัดประเภทรายการใหม่ของปี 2558

	2557 (ล้านบาท)	2558 (ล้านบาท)	2559 (ล้านบาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน			
เงินลงทุนระยะยาวอื่นเพิ่มขึ้น	(3.50)	(1.95)	(9.63)
เงินปันผลรับจากบริษัทร่วม	25.00	10.00	5.00
เงินปันผลรับจากเงินลงทุนทั่วไป	10.30	40.33	0.38
การคืนทุนให้กับผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมเนื่องจากการชำระบัญชีของบริษัทย่อย	-	-	(1.42)
เงินสดจ่ายซื้ออาคารและอุปกรณ์	(11,516.43)	(12,303.83)	(11,401.38)
เงินสดรับจากการขายอาคารและอุปกรณ์	90.06	23.82	36.74
เครื่องมือและอุปกรณ์ระหว่างติดตั้งลดลง (เพิ่มขึ้น)	-	(809.76)	1,463.86
เงินสดจ่ายซื้อสิทธิการใช้อุปกรณ์รอตต์บัลชี	(2,986.83)	(6,789.21)	(6,899.54)
เงินมัดจำและเงินจ่ายล่วงหน้าเพื่อการจัดซื้อและติดตั้งอุปกรณ์สัมปทานลดลง (เพิ่มขึ้น)	(311.77)	140.87	128.63
เงินมัดจำและเงินจ่ายล่วงหน้าค่าซื้อและติดตั้งอุปกรณ์ดำเนินงานลดลง (เพิ่มขึ้น)	(766.04)	543.88	(25.66)
เงินสดจ่ายค่าใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่	(3,375.00)	(3,375.00)	-
สินทรัพย์ไม่มีหมุนเวียนอื่นเพิ่มขึ้น	(554.02)	(1,051.51)	(689.36)
เงินสดสุทธิจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน	(19,388.22)	(23,572.36)	(17,392.38)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน			
เงินสดรับจากเงินกู้ยืมระยะสั้นกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	-	-	165.00
เงินสดรับจากเงินกู้ยืมระยะสั้น	5,500.00	4,500.00	-
ชำระคืนเงินกู้ยืมระยะสั้น	(6,000.00)	(6,000.00)	-
เงินสดรับจากเงินกู้ยืมระยะยาว	14,500.00	21,000.00	11,000.00
ชำระคืนเงินกู้ยืมระยะยาว	(9,795.92)	(20,164.40)	(10,000.00)
ออกหุ้นกู้	-	15,000.00	5,000.00
ชำระหุ้นกู้	(2,000.00)	-	(5,000.00)
จ่ายเงินปันผล	(10,800.43)	(11,241.75)	(2,225.57)
เงินสดสุทธิจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมจัดหาเงิน	(8,596.35)	3,093.85	(1,060.57)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	350.79	4,297.33	8,172.91
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดต้นปี	5,472.41	5,823.20	10,120.53
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดสิ้นปี	5,823.20	10,120.53	18,293.45

**มีการจัดประเภทรายการใหม่ของปี 2558

สรุปอัตราส่วนทางการเงินรวม

	2557	2558	2559
อัตราส่วนสภาพคล่อง			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	0.53	0.53	0.83
อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว (เท่า)	0.36	0.40	0.71
อัตราส่วนสภาพคล่องกระแสเงินสด (เท่า)	0.63	0.52	0.60
อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า (เท่า)	8.70	8.70	8.82
ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย (วัน)	41.4	41.4	40.8
อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (เท่า)	5.76	5.17	6.01
ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย (วัน)	62.5	69.6	59.9
อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้ (เท่า)	2.06	2.03	1.94
ระยะเวลาชำระหนี้ (วัน)	174	177	186
Cash Cycle (วัน)	-70.5	-66.4	-85.0
อัตราส่วนแสดงความสามารถในการหากำไร			
อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (%)	32.2%	29.3%	26.2%
อัตราส่วนกำไรสุทธิ (%)	11.9%	6.7%	2.5%
อัตราส่วนผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (%)	32.9%	19.7%	7.7%
อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน			
อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (%)	10.1%	5.4%	1.8%
อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ถาวร (%)	16.4%	9.0%	3.1%
อัตราส่วนหมุนของสินทรัพย์ (เท่า)	85.6%	80.7%	72.9%
อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน			
อัตราส่วนหนี้สินสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.85	1.39	1.14
อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (เท่า)	11.5	6.7	3.0
อัตราส่วนความสามารถชำระภาระผูกพัน (เท่า)	0.67	0.45	0.85
อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผล (%)	153%	118%	48%
มูลค่าที่ตราไว้ (บาทต่อหุ้น)	2.00	2.00	2.00
มูลค่าตามบัญชี (บาทต่อหุ้น)	13.76	11.50	11.46
กำไรต่อหุ้น (บาท)	4.53	2.49	0.88

คำนิยามของอัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนสภาพคล่อง

อัตราส่วนสภาพคล่อง = สินทรัพย์หมุนเวียน / หนี้สินหมุนเวียน

อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว = (เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด + เงินลงทุนระยะสั้น + ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น) / หนี้สินหมุนเวียน

อัตราส่วนสภาพคล่องกระแสเงินสด = เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน / ค่าเฉลี่ยของหนี้สินหมุนเวียนต้นงวดและปลายงวด

อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า = รายได้รวมจากการขายและการให้บริการ / ค่าเฉลี่ยของลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่นต้นงวดและปลายงวด

ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย = 360 / อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า

อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ = ต้นทุนขายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย / ค่าเฉลี่ยของสินค้าคงเหลือต้นงวดและปลายงวด

ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย = 360 / อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ

อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้ = ต้นทุนรวมการขายและการให้บริการ / ค่าเฉลี่ยของเจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่นต้นงวดและปลายงวด

ระยะเวลาชำระหนี้ = 360 / อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้

Cash Cycle = ระยะเวลาเก็บหนี้เฉลี่ย + ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย - ระยะเวลาชำระหนี้

อัตราส่วนแสดงความสามารถในการหากำไร

อัตราส่วนกำไรขั้นต้น = กำไรขั้นต้น / รายได้รวมจากการให้บริการและการขาย

อัตราส่วนกำไรสุทธิ = กำไรส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น / รายได้รวมจากการให้บริการและการขาย

อัตราส่วนผลตอบแทนผู้ถือหุ้น = กำไรส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น / ค่าเฉลี่ยส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทต้นงวดและปลายงวด

อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ = กำไรส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น / ค่าเฉลี่ยสินทรัพย์รวมต้นงวดและปลายงวด

อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ถาวร = กำไรส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น / ค่าเฉลี่ยสินทรัพย์ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และสิทธิการใช้อุปกรณ์
รอตตบัญญัติต้นงวดและปลายงวด

อัตราการหมุนของสินทรัพย์ = รายได้รวมจากการขายและการให้บริการ / ค่าเฉลี่ยสินทรัพย์รวมต้นงวดและปลายงวด

อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน

อัตราส่วนหนี้สินสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น = (หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยหักด้วยเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด) / ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม

อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย = กำไรก่อนค่าใช้จ่ายทางการเงินและค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ / ดอกเบี้ยจ่าย

อัตราส่วนความสามารถชำระภาระผูกพัน = เงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน / (ชำระหนี้สิน + จ่ายดอกเบี้ย + เงินสดสุทธิใช้ในกิจกรรมลงทุน + จ่ายเงินปันผล)

อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผล = เงินปันผล / กำไรส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น

มูลค่าตามบัญชี = ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท / จำนวนหุ้นที่ชำระแล้ว

14 การวิเคราะห์และคำอธิบายของฝ่ายจัดการ**14.1 สรุปสาระสำคัญปี 2559**

อุตสาหกรรมบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประเทศไทยในปี 2559 ยังคงเติบโตจากบริการอินเทอร์เน็ต โดยบริษัทขยายโครงข่าย 4G ทั่วประเทศเพื่อสร้างความเป็นผู้นำการให้บริการ 4G รวมทั้งเสริมสร้างภาพลักษณ์ของโครงข่ายและใ้มน้ำลูกค้าให้ย้ายมาใช้ บริการโครงข่ายระบบใบอนุญาต อย่างไรก็ดี การแข่งขันในอุตสาหกรรมยังอยู่ในระดับสูงโดยเฉพาะการให้ส่วนลดค่าเครื่องเพื่อใ้มน้ำให้ลูกค้าเปลี่ยนมาใช้บริการและใช้เพื่อรักษาสถานลูกค้าเดิม ทั้งนี้ การสร้างรายได้จากการเติบโตของบริการข้อมูลยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายของอุตสาหกรรมเนื่องจากการให้บริการอินเทอร์เน็ตเติบโตในอัตราที่สูงกว่าการเติบโตของรายได้จากการบริการข้อมูล

ปัจจุบันบริษัทใช้คลื่นความถี่ปริมาณ 50MHz ซึ่งมีความเพียงพอในการให้บริการ โดยบริษัทใช้เงินลงทุนกว่า 2 หมื่นล้านบาทในปี 2559 ซึ่งช่วยเพิ่มจำนวนสถานีฐาน 4G ขึ้นเป็นกว่า 21,800 สถานี จากเดิมอยู่ที่กว่า 6,300 สถานีในปีที่แล้ว ทำให้สามารถให้บริการ 4G ได้ทุกอำเภอในประเทศไทย ทั้งนี้ ในพื้นที่ซึ่งมีผู้ใช้งานหนาแน่น บริษัทได้จัดสรรคลื่นความถี่ 1800MHz จำนวน 20 MHz มาให้บริการ 4G ซึ่งเรียกว่า “Super 4G” เพื่อเสริมประสบการณ์ใช้งานของลูกค้า นอกจากนี้ บริษัทได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ของโครงข่าย และความคุ้มค่าของบริการรวมทั้งความเป็นแบรนด์ดิจิทัลของบริษัท เช่น การใช้แบรนด์ “ดีแทคเติมเงิน” ใหม่ เป็นต้น ด้วยความมุ่งมั่นที่จะเป็นแบรนด์ดิจิทัลอันดับ 1 ในประเทศไทยภายในปี 2563 บริษัทจึงได้มอบประสบการณ์ดิจิทัลใหม่ๆ ให้กับลูกค้าในระหว่างปีที่ผ่านมา เช่น บริการ “dtac MUSIC INFINITE” และเทคโนโลยี “Voice-over-WiFi” เป็นต้น

ในปี 2559 รายได้บริการระบบรายเดือนของบริษัทเติบโต 10.5% จากปีก่อนในขณะที่รายได้บริการระบบเติมเงินลดลง 9.5% ในช่วงเวลาเดียวกัน โดยบริการระบบเติมเงินเผชิญกับสถานการณ์ท้าทายในตลาดซึ่งมีการให้ส่วนลดค่าเครื่องโทรศัพท์อย่างแพร่หลาย รวมทั้งมีโปรโมชั่นใ้มน้ำให้ลูกค้าย้ายค่ายและเปลี่ยนลูกค้าระบบเติมเงินให้มาใช้บริการระบบรายเดือน อย่างไรก็ดี การเติบโตของบริการระบบรายเดือนดังกล่าวไม่สามารถชดเชยการลดลงของรายได้จากการบริการระบบเติมเงินจึงส่งผลให้รายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายลดลง 2.3% จากปีก่อน โดยอยู่ที่ 64,693 ล้านบาท ทั้งนี้ บริการข้อมูลยังคงเป็นบริการที่เติบโตอันเป็นผลจากการขยายโครงข่ายบริการ 4G โปรโมชั่นเครื่องสมาร์ทโฟนที่ดึงดูด และความนิยมใช้งานสังคมออนไลน์รวมทั้งบริการสตรีมมิ่ง

EBITDA (ก่อนรายได้และรายจ่ายอื่น) ในปี 2559 อยู่ที่ 27,915 ล้านบาทโดยอยู่ในระดับทรงตัวจากปีก่อน ทั้งนี้ แม้รายได้จากการให้บริการจะลดลงและมีการให้ส่วนลดค่าเครื่องโทรศัพท์เพิ่มมากขึ้น แต่ผลกระทบดังกล่าวถูกชดเชยโดยการลดลงของค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่างๆ เช่น การบริหารต้นทุนของบริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศและ IP Transit เป็นต้น นอกจากนี้ สถานะทางการเงินของบริษัทมีความยืดหยุ่นเพื่อรองรับการลงทุนในอนาคตโดยบริษัทมีสัดส่วนหนี้สินสุทธิต่อ EBITDA อยู่ที่ 1.1 เท่า เทียบกับระดับ 1.4 เท่าปีก่อน อย่างไรก็ดี กำไรสุทธิในปี 2559 ลดลง 65% จากปีก่อนมาอยู่ที่ 2,086 ล้านบาทโดยส่วนใหญ่เกิดจากค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายที่เพิ่มสูงขึ้นจากการขยายโครงข่าย

ด้วยเป้าหมายที่จะเป็นแบรนด์ดิจิทัลอันดับ 1 ในประเทศไทยภายในปี 2563 บริษัทจะเสริมสร้างภาพลักษณ์แบรนด์ดิจิทัล และนำเสนอบริการดิจิทัลมากขึ้นรวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อโครงข่าย โดยในปี 2560 นี้บริษัทเตรียมเงินลงทุนในช่วงประมาณ 17,000-20,000 ล้านบาทเพื่อเพิ่มความต่อเนื่องของโครงข่ายและเสริมประสบการณ์ใช้งานอินเทอร์เน็ตให้ลูกค้า ทั้งนี้ บริษัทประมาณการรายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายในปี 2560 ไว้ที่ระดับเดียวกับรายได้ปีก่อนโดยมีปัจจัยจากภาพลักษณ์ของโครงข่ายที่ดีขึ้นและการนำเสนอความคุ้มค่าของบริการที่ชัดเจนขึ้น แม้การแข่งขันในอุตสาหกรรมคาดว่าจะคงอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ บริษัทประมาณการ EBITDA ไว้ที่ระดับเดียวกับปีก่อนเป็นอย่างน้อยโดยมีปัจจัยจากวินัยทางการเงินและการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัท

รายการพิเศษที่สำคัญ: การด้อยค่าของสินทรัพย์ในงบการเงินเฉพาะกิจการ

ในไตรมาส 4/2559 บริษัททำการประเมินการด้อยค่าต้นทุนเครื่องมือและอุปกรณ์รอตต์บัตวี่และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้ในการให้บริการตามสัญญาให้ดำเนินการให้บริการวิทยุคมนาคมระบบเซลลูลาร์โดยเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนจากสินทรัพย์ ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าว ทำให้บริษัทรับรู้ขาดทุนทางบัญชีจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ดังกล่าวรวมจำนวน 5,185 ล้านบาท ซึ่งรายการดังกล่าวกระทบต่อกำไรสุทธิในงบการเงินเฉพาะกิจการเท่านั้น ไม่กระทบต่อกำไรสุทธิในงบการเงินรวม ทั้งนี้ การขาดทุนดังกล่าวไม่ใช่รายการที่กระทบต่อกระแสเงินสด (รายละเอียดโปรดดูในหมายเหตุงบการเงินปี 2559)

14.2 สรุปผลการดำเนินงาน

ณ สิ้นปี 2559 บริษัทมีจำนวนผู้ใช้บริการรวมอยู่ที่ 24.5 ล้านเลขหมาย ลดลงจากระดับ 25.3 ล้านเลขหมายเมื่อปีก่อน โดยเกิดจากจำนวนลูกค้าระบบเติมเงินที่ลดลงเนื่องจากบริษัทใช้ความระมัดระวังในการให้ส่วนลดค่าเครื่องในตลาดบริการระบบเติมเงิน ในขณะที่ในตลาดดังกล่าวมีการให้ส่วนลดค่าเครื่องในระดับสูง อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้ใช้บริการระบบรายเดือนเพิ่มขึ้นมาที่ระดับ 5 ล้านเลขหมาย จากเดิมอยู่ที่ระดับ 4.3 ล้านเลขหมายเมื่อปีก่อน อันเป็นผลจากโปรโมชั่นที่กระตุ้นให้ลูกค้าเปลี่ยนการใช้งานจากระบบเติมเงินเป็นระบบรายเดือนซึ่งประสบความสำเร็จและแพ็คเกจบริการที่คุ้มค่าสำหรับลูกค้า ทั้งนี้ ในไตรมาส 4/2559 จำนวนผู้ใช้บริการรวมลดลง 340,000 เลขหมายจากไตรมาส 3/2559 โดยเกิดจากจำนวนผู้ใช้บริการระบบเติมเงินที่ลดลง 548,000 เลขหมาย ในขณะที่จำนวนผู้ใช้บริการระบบรายเดือนเพิ่มขึ้น 207,000 เลขหมาย

ในปี 2559 บริษัทมีความคืบหน้าอย่างต่อเนื่องในการเปลี่ยนผ่านจากระบบสัมปทานไปสู่ระบบใบอนุญาต โดยจำนวนลูกค้าที่ลงทะเบียนบนโครงข่าย 2.1GHz ซึ่งอยู่ภายใต้ระบบใบอนุญาตอยู่ที่ 95% ของฐานลูกค้ารวม เพิ่มขึ้นจากระดับ 90% เมื่อปีก่อน ในขณะที่การขยายโครงข่าย 4G และการเติบโตของการใช้งานสตรีมมิ่ง รวมทั้งราคาอุปกรณ์ที่ลดลงได้ช่วยผลักดันให้สัดส่วนผู้ใช้อุปกรณ์สมาร์ทโฟนเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 68% ของฐานลูกค้ารวม จากเดิมอยู่ที่ 61% ในปีก่อน ทั้งนี้ สัดส่วนผู้ใช้บริการ 4G เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 20% ของฐานลูกค้ารวม (5 ล้านเลขหมาย) ในขณะที่สัดส่วนจำนวนผู้ใช้บริการข้อมูลเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 62% ของฐานลูกค้ารวม (15.2 ล้านเลขหมาย)

รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมาย (ไม่รวม IC) ของปี 2559 อยู่ที่ 216 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้น 5.9% จากปีก่อน โดยเกิดจากสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้บริการระบบรายเดือนซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเลขหมายสูงกว่า ทั้งนี้ ในไตรมาส 4/2559 รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมายอยู่ที่ 220 บาทเพิ่มขึ้น 0.6% จากไตรมาสก่อนและทรงตัวจากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน จำนวนนาที่เฉลี่ยต่อเลขหมาย (ไม่รวม IC) ยังคงลดลงอันเป็นผลจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนมาใช้อินเทอร์เน็ตมากขึ้นแทนใช้บริการเสียง รวมทั้งการโทรโดยผ่านอินเทอร์เน็ต (Voice over IP)

จำนวนผู้ใช้บริการรวม (พันเลขหมาย)	ไตรมาส 4/2558	ไตรมาส 3/2559	ไตรมาส 4/2559	%QoQ	%YoY	ปี 2558	ปี 2559	%YoY
ระบบรายเดือน (ภายใต้สัญญาสัมปทานจาก CAT)	561	456	412	-9.6%	-27%	561	412	-27%
ระบบเติมเงิน (ภายใต้สัญญาสัมปทานจาก CAT)	2,089	1,074	815	-24%	-61%	2,089	815	-61%
ระบบรายเดือน (ภายใต้ใบอนุญาต 2.1GHz)	3,763	4,362	4,613	5.8%	23%	3,763	4,613	23%
ระบบเติมเงิน (ภายใต้ใบอนุญาต 2.1GHz)	18,840	18,928	18,640	-1.5%	-1.1%	18,840	18,640	-1.1%
รวม	25,252	24,820	24,480	-1.4%	-3.1%	25,252	24,480	-3.1%

จำนวนผู้ใช้บริการใหม่สุทธิ (พันเลขหมาย)	ไตรมาส 4/2558	ไตรมาส 3/2559	ไตรมาส 4/2559	%QoQ	%YoY	ปี 2558	ปี 2559	%YoY
ระบบรายเดือน	208	195	207	6.0%	-0.4%	474	702	48%
ระบบเติมเงิน	192	-328	-548	-67%	-385%	-3,231	-1,473	54%
รวม	400	-132	-340	-158%	-185%	-2,756	-772	72%

ปริมาณการใช้งาน (นาทีต่อเลขหมายต่อเดือน)	ไตรมาส 4/2558	ไตรมาส 3/2559	ไตรมาส 4/2559	%QoQ	%YoY	ปี 2558	ปี 2559	%YoY
ระบบรายเดือน	318	285	276	-3.0%	-13%	332	287	-14%
ระบบเติมเงิน	192	146	138	-5.1%	-28%	190	154	-19%
เฉลี่ยสองระบบ	213	171	165	-3.7%	-23%	211	177	-16%
ระบบรายเดือน ไม่รวม IC	231	201	194	-3.4%	-16%	240	203	-15%
ระบบเติมเงิน ไม่รวม IC	157	114	107	-6.1%	-32%	156	122	-22%
เฉลี่ยสองระบบ ไม่รวม IC	169	130	124	-4.7%	-27%	168	136	-19%

รายได้เฉลี่ยต่อเลขหมาย (บาทต่อเลขหมาย ต่อเดือน)	ไตรมาส 4/2558	ไตรมาส 3/2559	ไตรมาส 4/2559	%QoQ	%YoY	ปี 2558	ปี 2559	%YoY
ระบบรายเดือน	542	556	556	-0.1%	2.6%	556	551	-0.9%
ระบบเติมเงิน	178	162	159	-1.9%	-11%	166	162	-2.2%
เฉลี่ยสองระบบ	238	234	235	0.5%	-1.2%	222	231	4.0%
ระบบรายเดือน ไม่รวม IC	519	524	524	0.1%	1.0%	530	519	-2.2%
ระบบเติมเงิน ไม่รวม IC	162	151	148	-1.9%	-8.7%	149	151	1.4%
เฉลี่ยสองระบบ ไม่รวม IC	220	218	220	0.6%	-0.1%	204	216	5.9%

14.3 สรุปผลประกอบการด้านการเงิน

14.3.1 รายได้

ในปี 2559 บริษัทมีรายได้รวมอยู่ที่ 82,478 ล้านบาทลดลง 6% จากปีก่อนอันเป็นผลจากการลดลงของรายได้จากการให้บริการและรายได้การจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์ โดยรายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายอยู่ที่ 64,693 ล้านบาท ลดลง 2.3% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เกิดจากการลดลงของรายได้จากการให้บริการเสียงในขณะที่รายได้จากบริการข้อมูลยังคงเติบโต ทั้งนี้ ในไตรมาส 4/2559 รายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายอยู่ที่ 16,023 ล้านบาท ลดลง 3.6% จากไตรมาสเดียวกันในปีก่อน และลดลง 1.1% จากไตรมาสก่อน จากภาพรวมเศรษฐกิจที่อ่อนตัวและสถานการณ์ที่ท้าทายในตลาดบริการระบบเติมเงิน

รายได้จากการให้บริการเสียง อยู่ที่ 22,953 ล้านบาทลดลง 22% จากปีก่อนเนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปใช้บริการอินเทอร์เน็ตแทนการใช้งานบริการเสียงเมื่อใช้งานสมาร์ทโฟน

รายได้จากบริการข้อมูล อยู่ที่ 35,744 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 16% จากปีก่อนอันเป็นผลจากจำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตและปริมาณเฉลี่ยการใช้งานอินเทอร์เน็ตของลูกค้าที่เพิ่มสูงขึ้นสอดคล้องกับ พัฒนาการของโครงข่ายและบริการสตรีมมิ่งซึ่งได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การสร้างรายได้จากการเติบโตของบริการ ข้อมูลยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายเนื่องจากการแข่งขันในอุตสาหกรรมที่ อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ สัดส่วนรายได้จากการให้บริการข้อมูลอยู่ที่ ระดับ 55.3% ของรายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่าย เพิ่มขึ้นจากระดับ 46.4% เมื่อปี 2558

รายได้จากบริการข้ามแดนอัตโนมัติ (IR) อยู่ที่ 1,168 ล้านบาท ลดลง 13% จากปีก่อน อันเป็นผลจากการแข่งขันในตลาด บริการทางเลือกอื่นๆ และรายการพิเศษในส่วนของรายได้จากกลุ่มลูกค้าต่างประเทศที่เข้ามาใช้โครงข่ายของบริษัทในประเทศไทย

รายได้จากการให้บริการอื่น อยู่ที่ 4,829 ล้านบาท ลดลง 1.2% จากปีก่อน ในขณะที่รายได้จากการให้บริการอื่นในไตรมาส 4/2559 อยู่ในระดับที่ทรงตัวจากไตรมาสก่อน แต่ลดลง 7% จากไตรมาสเดียวกันของปีที่แล้วเนื่องจากรายได้จากบริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศที่ลดลง

รายได้จากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย อยู่ที่ 12,181 ล้านบาท ลดลง 21% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เกิดจากจำนวนเครื่องไอโฟนที่ขายลดลงและมีการให้ส่วนลดค่าเครื่องมากขึ้นสืบเนื่องจากการแข่งขันในตลาด ทั้งนี้ ในปี 2559 บริษัทมีผลขาดทุนจากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมายอยู่ที่ 2,505 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากที่ขาดทุน 1,961 ล้านบาทเมื่อปี 2558 โดยในไตรมาส 4/2559 รายได้จากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมายอยู่ที่ 4,064 ล้านบาท ลดลง 23% จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน เกิดจากจำนวนเครื่องไอโฟนที่ขายลดลงและกิจกรรมการตลาดที่ส่งเสริมให้ลูกค้าเปลี่ยนการใช้งานจากระบบเดิมเงินเป็นระบบรายเดือน อย่างไรก็ตาม รายได้จากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมายในไตรมาส 4/2559 เพิ่มขึ้น 108% จากไตรมาสก่อน อันเป็นผลจากการเปิดตัวไอโฟนรุ่นใหม่ ทั้งนี้ บริษัทมีผลขาดทุนจากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมายในไตรมาส 4/2559 อยู่ที่ 835 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 629 ล้านบาทเมื่อไตรมาส 3/2559 และเพิ่มขึ้นจากระดับ 54 ล้านบาทเมื่อไตรมาส 4/2558 อันเป็นผลจากแคมเปญเครื่องโทรศัพท์เช่น โปรโมชั่นไอโฟนราคาพิเศษ และโปรโมชั่น “dtac best deal” เป็นต้น

14.3.2 ต้นทุนการดำเนินงาน

ต้นทุนการดำเนินงานไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (IC) อยู่ที่ 41,850 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 6.5% จากปีก่อน อันเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย และค่าใช้จ่ายด้านโครงข่าย ในขณะที่ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ลดลง

ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ อยู่ที่ 10,472 ล้านบาท ลดลง 14% จากปีก่อนเนื่องจากมีสัดส่วนลูกค้าที่ลงทะเบียนบนโครงข่าย 2.1GHz และจำนวนผู้ใช้อุปกรณ์ 2.1GHz เพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการปรับอัตราค่าโรมมิ่ง โดยอัตราส่วนค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ต่อรายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายลดลงมาอยู่ที่ 16.2% จากเดิมอยู่ที่ 18.3% ในปีก่อน ทั้งนี้ ในไตรมาส 4/2559 ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ อยู่ที่ 2,574 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 1.8% จากไตรมาสก่อนเนื่องจากปริมาณการใช้งานอินเทอร์เน็ตบนโครงข่ายสัมพัทธ์ที่สูงขึ้น

ค่าใช้จ่ายด้านโครงข่าย อยู่ที่ 5,900 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 12% จากปีก่อนซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการขยายโครงข่าย 4G โดย ณ สิ้นปี 2559 จำนวนสถานีฐาน 4G (รวมทั้งคลื่น 1800MHz และ 2.1GHz) อยู่ที่ 21,800 สถานี เพิ่มขึ้น 244% จากปีก่อน โดยบริษัทสามารถให้บริการ 4G ได้ทุกอำเภอทั่วประเทศไทย ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายด้านโครงข่ายในไตรมาส 4/2559 อยู่ในระดับทรงตัวจากไตรมาสก่อนและเพิ่มขึ้น 12% จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อน

ค่าใช้จ่ายอื่น อยู่ที่ 3,333 ล้านบาท ลดลง 23% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เกิดจากต้นทุนค่า IP transit และค่าใช้จ่ายในการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศที่ลดลง

ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายของต้นทุนการให้บริการ อยู่ที่ 22,145 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 26% จากปีก่อน อันเป็นผลจากการขยายทั้งโครงข่าย 2.1GHz ภายใต้ระบบใบอนุญาต และโครงข่าย 1800MHz/850MHz ภายใต้ระบบสัมปทาน

14.3.3 ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร อยู่ที่ 17,796 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 5.5% จากปีก่อนโดยส่วนใหญ่เกิดจากค่าใช้จ่ายในการปรับโครงสร้างองค์กรและค่าใช้จ่ายในการขายและการตลาดที่สูงขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการแข่งขันในตลาด

ค่าใช้จ่ายในการขายและการตลาด อยู่ที่ 7,192 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 4.2% จากปีก่อน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการขาย เสริมสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์และทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าเช่น กิจกรรม Blue Member และ ดีแทควีรอร์ด เป็นต้น โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและการตลาดต่อรายได้รวมเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 8.7% จากเดิมอยู่ที่ 7.9% ในปีก่อน ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการขายและการตลาดในไตรมาส 4/2559 ลดลง 14% จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนโดยส่วนใหญ่เกิดจากค่าใช้จ่ายในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ลดลง อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายในการขายและการตลาดเพิ่มขึ้น 5.5% จากไตรมาสก่อนจากปัจจัยฤดูกาล

ค่าใช้จ่ายในการบริหาร อยู่ที่ 8,887 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 14% จากปีก่อน ทั้งนี้ หากไม่รวมค่าใช้จ่ายในการปรับโครงสร้างองค์กรแล้ว ค่าใช้จ่ายในการบริหารจะเพิ่มขึ้น 7.7% จากปีก่อน อันเป็นผลจากค่าใช้จ่ายในการเพิ่มช่องทางการให้บริการ ค่าใช้จ่ายด้านไอที และการด้อยค่าสินทรัพย์

ค่าใช้จ่ายการตั้งสำรองหนี้สูญ อยู่ที่ 725 ล้านบาท ลดลง 25% จากปีก่อนโดยส่วนใหญ่เกิดจากการตั้งสำรองหนี้ภายหลังจากการบังคับลงทะเบียนในระบบเดิมเงินเมื่อปีก่อน

14.3.4 EBITDA และกำไรสุทธิ

EBITDA (ก่อนรายได้และรายจ่ายอื่น) เท่ากับ 27,915 ล้านบาท อยู่ในระดับทรงตัวจากปีก่อน ทั้งนี้ ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ที่ลดลงรวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่างๆได้ช่วยชดเชยผลกระทบจากรายได้จากการให้บริการที่ลดลงและการให้ส่วนลดค่าเครื่องที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อน EBITDA margin อยู่ที่ 33.8% เพิ่มขึ้นจาก 31.8% เมื่อปีที่แล้วซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากการลดลงของค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้ รวมทั้งการลดลงของค่าใช้จ่ายอื่น โดยหากไม่รวมผลจากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมายแล้ว EBITDA margin จะอยู่ที่ 43.3% เพิ่มขึ้นจากระดับ 41.3% ในปีก่อน

กำไรสุทธิ อยู่ที่ 2,086 ล้านบาท ลดลง 65% จากปีก่อน โดยส่วนใหญ่เกิดจากค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายที่สูงขึ้น รวมทั้งมีค่าใช้จ่ายในการปรับโครงสร้างองค์กร ในขณะที่ EBITDA อยู่ในระดับที่ทรงตัว ทั้งนี้ กำไรสุทธิในไตรมาส 4/2559 อยู่ที่ 30 ล้านบาท ลดลง 97% จากไตรมาสเดียวกันของปีก่อนและลดลง 95% จากไตรมาสก่อน โดยส่วนใหญ่เกิดจากค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายที่สูงขึ้น รวมทั้งการให้ส่วนลดค่าเครื่องโทรศัพท์ที่เพิ่มขึ้น โดยบริษัทได้มีการบันทึกค่าใช้จ่ายในการปรับโครงสร้างองค์กรจำนวน 146 ล้านบาทในไตรมาส 4/2559 ด้วย

14.3.5 งบดุลและข้อมูลสำคัญทางการเงิน

ณ สิ้นปี 2559 สินทรัพย์รวม อยู่ที่ 115,369 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 111,044 ล้านบาทเมื่อปีก่อนเนื่องจากมีเงินสดและสินทรัพย์ประเภทที่ดิน อาคารและอุปกรณ์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดอยู่ที่ 18,293 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 10,121 ล้านบาทจากปีก่อนโดยส่วนใหญ่เกิดจากจำนวนเงินปันผลที่จ่ายลดลง หนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยอยู่ที่ 49,165 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 48,000 ล้านบาทเมื่อปีก่อน ทั้งนี้อัตราส่วนหนี้สินสุทธิต่อ EBITDA ลดลงมาอยู่ที่ 1.1x จากเดิมอยู่ที่ระดับ 1.4x เมื่อปีก่อน เนื่องจากมีเงินสดเพิ่มขึ้น

กระแสเงินสดสุทธิจากการดำเนินงาน (คำนวณจาก EBITDA หักด้วยเงินลงทุน) อยู่ที่ 7,605 ล้านบาท ลดลง 1.5% จากปีก่อน โดยในปี 2559 บริษัทใช้เงินลงทุนจำนวน 20,310 ล้านบาท สอดคล้องกับประมาณการที่ได้กำหนดไว้

งบแสดงสถานะทางการเงิน (ล้านบาท)	สิ้นปี 2558	สิ้นปี 2559
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	10,121	18,293
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	16,153	13,608
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	84,771	83,467
รวมสินทรัพย์	111,044	115,369
หนี้สินหมุนเวียน	49,922	38,222
หนี้สินไม่หมุนเวียน	33,899	50,002
รวมหนี้สิน	83,821	88,224
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	27,224	27,145
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	111,044	115,369

งบกระแสเงินสด (ล้านบาท)	ปี 2558	ปี 2559
เงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	28,100	30,706
จ่ายดอกเบี้ยและภาษีเงินได้	(3,324)	(4,080)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	24,776	26,626
เงินสดสุทธิที่ใช้ในกิจกรรมลงทุน	(23,572)	(17,392)
เงินสดสุทธิ รับ/ (ชำระคืน) - เงินกู้ยืมและหุ้นกู้	14,336	1,165
จ่ายเงินปันผล	(11,242)	(2,226)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมจัดหาเงิน	3,094	(1,061)
เงินสดและเทียบเท่าสุทธิเพิ่มขึ้น/(ลดลง)	4,297	8,173
เงินสดและเทียบเท่าต้นงวด	5,823	10,121
เงินสดและเทียบเท่าสิ้นงวด	10,121	18,293

งบกำไรขาดทุน (ล้านบาท)	ไตรมาส 4/2558	ไตรมาส 3/2559	ไตรมาส 4/2559	%QoQ	%YoY	ปี 2558	ปี 2559	%YoY
บริการเสียง	7,084	5,463	5,046	-7.6%	-29%	29,252	22,953	-22%
บริการข้อมูล	7,899	9,340	9,502	1.7%	20%	30,746	35,744	16%
บริการข้ามแดนอัตโนมัติ	347	184	270	47%	-22%	1,336	1,168	-13%
รายได้จากการให้บริการอื่น	1,296	1,208	1,205	-0.3%	-7.0%	4,887	4,829	-1.2%
รายได้จากการให้บริการ ไม่รวม IC	16,627	16,196	16,023	-1.1%	-3.6%	66,222	64,693	-2.3%
รายได้จากค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (IC)	1,206	1,124	1,093	-2.7%	-9.4%	5,637	4,559	-19%
รวมรายได้จากการให้บริการ	17,834	17,320	17,116	-1.2%	-4.0%	71,858	69,252	-3.6%
รายได้จากการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	5,280	1,949	4,064	108%	-23%	15,411	12,181	-21%
รายได้จากการดำเนินงานอื่น	134	268	285	6.2%	112%	483	1,044	116%
รวมรายได้	23,249	19,537	21,465	9.9%	-7.7%	87,753	82,478	-6.0%
ต้นทุนการให้บริการ	(11,475)	(11,671)	(11,922)	2.1%	3.9%	(44,692)	(46,160)	3.3%
ค่าธรรมเนียมและส่วนแบ่งรายได้	(2,897)	(2,527)	(2,574)	1.8%	-11%	(12,112)	(10,472)	-14%
ค่าใช้จ่ายด้านโครงข่าย	(1,391)	(1,556)	(1,556)	0.0%	12%	(5,277)	(5,900)	12%
ค่าเชื่อมต่อโครงข่าย (IC)	(1,170)	(1,055)	(1,041)	-1.3%	-11%	(5,386)	(4,310)	-20%
ค่าใช้จ่ายอื่น	(1,157)	(774)	(751)	-3.0%	-35%	(4,312)	(3,333)	-23%
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	(4,861)	(5,759)	(6,001)	4.2%	23%	(17,605)	(22,145)	26%
ต้นทุนการจำหน่ายเครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	(5,335)	(2,579)	(4,898)	90%	-8.2%	(17,372)	(14,686)	-15%
รวมต้นทุน	(16,810)	(14,249)	(16,820)	18%	0.1%	(62,063)	(60,846)	-2.0%
กำไรขั้นต้น	6,439	5,288	4,645	-12%	-28%	25,689	21,632	-16%
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร	(4,926)	(4,114)	(4,368)	6.2%	-11%	(16,866)	(17,796)	5.5%
การขายและการตลาด	(2,072)	(1,680)	(1,773)	5.5%	-14%	(6,905)	(7,192)	4.2%
การบริหาร	(2,274)	(1,986)	(2,234)	12%	-1.8%	(7,825)	(8,887)	14%
การตั้งสำรองหนี้สูญ	(303)	(206)	(130)	-37%	-57%	(968)	(725)	-25%
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	(276)	(242)	(232)	-4.1%	-16%	(1,169)	(992)	-15%
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน	58	7	7	7.0%	-87%	(295)	84	128%
ดอกเบี้ยรับ	55	45	53	18%	-3.1%	136	170	25%
รายได้อื่นและส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนในบริษัทร่วม	26	16	19	19%	-28%	165	68	-59%
กำไรก่อนค่าใช้จ่ายทางการเงินและภาษีเงินได้	1,653	1,241	356	-71%	-78%	8,829	4,158	-53%
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	(372)	(383)	(376)	-1.9%	1.2%	(1,384)	(1,567)	13%
ภาษีเงินได้	(283)	(199)	50	-125%	-118%	(1,557)	(506)	-68%
กำไรสุทธิส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น	998	659	30	-95%	-97%	5,893	2,086	-65%

EBITDA (ล้านบาท)	ไตรมาส 4/2558	ไตรมาส 3/2559	ไตรมาส 4/2559	%QoQ	%YoY	ปี 2558	ปี 2559	%YoY
กำไรสำหรับงวด	998	659	30	-95%	-97%	5,888	2,086	-65%
ค่าใช้จ่ายทางการเงิน	372	383	376	-1.9%	1.2%	1,384	1,567	13%
ภาษีเงินได้	283	199	(50)	-125%	-118%	1,557	506	-68%
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	5,137	6,000	6,232	3.9%	21%	18,774	23,137	23%
รายการอื่น	(50)	(16)	168	-1,160%	-437%	339	620	83%
EBITDA	6,740	7,226	6,757	-6.5%	0.3%	27,941	27,915	-0.1%
EBITDA margin	29.0%	37.0%	31.5%			31.8%	33.8%	
EBITDA margin-ไม่รวมการขาย เครื่องโทรศัพท์และชุดเลขหมาย	37.8%	44.7%	43.6%			41.3%	43.3%	

EBITDA ในที่นี้เป็น EBITDA ก่อนรายได้และรายจ่ายอื่นบางประการ รายละเอียดเพิ่มเติมสามารถดูในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

กำหนดการคืนหนี้เงินกู้ระยะยาว (ล้านบาท) ณ สิ้นปี 2559	เงินกู้	หุ้นกู้
ปี 2561	-	2,000
ปี 2562	12,600	1,500
ปี 2563	12,600	4,000
ปี 2564- ปี 2570	3,800	12,500

อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ	ปี 2558	ปี 2559
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น (%)	20%	8%
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (%)	5%	2%
อัตราส่วน Interest coverage (เท่า)	7x	3x
อัตราส่วนหนี้สินสุทธิต่อ EBITDA (เท่า)	1.4x	1.1x
อัตราส่วนเงินลงทุนต่อรายได้รวม (%)	23%	25%

14.3.6 แนวโน้มปี 2560

อุตสาหกรรมบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องจากบริการอินเทอร์เน็ต โดยคาดว่าผู้ใช้บริการมีแนวโน้มในการบริโภคอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากการใช้งานสังคมออนไลน์และบริการสตรีมมิ่ง รวมทั้งภาคธุรกิจต่างๆ ได้ให้ความสำคัญกับช่องทางการขายและการตลาดในรูปแบบดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ จำนวนผู้ใช้สมาร์ทโฟนและจำนวนผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตคาดว่าจะยังคงเพิ่มขึ้นอันเป็นผลจากกิจกรรมการตลาดด้านเครื่องโทรศัพท์และแพ็คเกจบริการที่ดึงดูดใจ ทั้งนี้ ระบบการให้บริการคงสิทธิเลขหมาย (MNP) รูปแบบใหม่ซึ่งเริ่มใช้ในเดือนมกราคม 2560 มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อสภาวะการแข่งขันในตลาด

เป้าหมายของดีแทคคือการเป็นแบรนด์ดิจิทัลอันดับหนึ่งในประเทศไทยภายในปี 2563 บริษัทจึงต้องพัฒนาภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้มีความเป็นดิจิทัลมากยิ่งขึ้น ด้วยการส่งมอบประสบการณ์ดิจิทัลมากขึ้นและดียิ่งขึ้น และสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อโครงข่ายของเรา ทั้งนี้ ภายหลังจากขยายโครงข่าย 4G ในช่วงปีที่ผ่านมา บริษัทมีแผนการที่จะลงทุนในปี 2560 ด้วยวงเงินประมาณ 17,000-20,000 ล้านบาท เพื่อพัฒนาความต่อเนื่องของโครงข่ายและเสริมสร้างประสบการณ์ใช้งานอินเทอร์เน็ตของลูกค้า นอกจากนี้ การแข่งขันภายในอุตสาหกรรมยังคงมีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง บริษัทจึงประมาณการรายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่ายของปี 2560 อยู่ในระดับเดียวกับในปีที่ผ่านมา โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากภาพลักษณ์โครงข่ายของบริษัทที่ดีขึ้นและการนำเสนอบริการที่มีความคุ้มค่า ทั้งนี้ บริษัทคาดว่าจะยังมีการให้ส่วนลดค่าเครื่องในตลาดบริการระบบรายเดือนเพื่อสนับสนุนการเพิ่มฐานลูกค้าระบบรายเดือนและโน้มน้าวให้ลูกค้าเปลี่ยนจากการใช้บริการระบบเติมเงินมาเป็นบริการระบบรายเดือนแทน

บริษัทคาดว่า EBITDA ของปี 2560 มีแนวโน้มอยู่ในระดับเดียวกับปี 2559 เป็นอย่างน้อย โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากวินัยทางการเงินและการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่างๆ ของบริษัท ทั้งนี้ ในช่วงที่การแข่งขันในอุตสาหกรรมอยู่ในระดับสูง บริษัทจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งรักษาวินัยทางการเงินเพื่อให้บริษัทมีความพร้อมต่อโอกาสทางธุรกิจซึ่งรวมถึงการจัดสรรคลื่นความถี่ในอนาคต

แนวโน้มสำหรับปี 2560

- รายได้จากการให้บริการไม่รวมค่าเชื่อมต่อโครงข่าย: อยู่ในระดับเดียวกับปีก่อน
- EBITDA: อยู่ในระดับเดียวกับปีก่อนเป็นอย่างน้อย
- เงินลงทุน: 17,000-20,000 ล้านบาท

บริษัทคงนโยบายการจ่ายเงินปันผลโดยมีนโยบายการจ่ายเงินปันผลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของกำไรสุทธิของบริษัท ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและแผนการประกอบธุรกิจของบริษัทในอนาคต โดยบริษัทมีเป้าหมายจะพิจารณาจ่ายเงินปันผลทุกครึ่งปี